

Launeen keskuspuiston yleissuunnitelmaselostus

9.9.2024

Eeva Blomberg ja Anniina Saimakoski

Ote dronevideosta 19.9.2023, etualalla Sorsalampi. Lähde Lahden kaupungin paikkatietopalvelut

Sisällys

Johdanto	4
Historia	6
Nykytila	8
Asemakaavoitus	9
Tavoitteet	11
Osallistaminen	12
Keskuspuiston käyttäjäryhmäselvitys osana palvelumuotoilukoulutusta	12
Asukastilaisuudet ja haastattelut.....	13
Karttakysely	13
Ohjausryhmä.....	15
Työpajat.....	15
Saapuneet E-palautteet	15
Osbu-ideat vuonna 2023	16
Puumajaseikkailu -leikkiväline	17
Keskuspuiston osa-alueet	18
Perhepuisto.....	18
Pienten leikkialue, teema 'Maatila'	19
Isompien leikkialue, teema 'Seikkailu'	19
Liikennekaupunki	20
Vesileikkialue	21
Wc- ja huoltotilat.....	22
Arboretum	23
Rauhallinen puistoalue Sorsalammen ympärillä	23
Avoin maisema-alue.....	24

Niittymäinen alue	25
Maisemapelto	26
Luonnon monimuotoisuus ja hulevedet	27
Skeitti- ja pumptrack-alue sekä tapahtumakenttä	30
Skeittipaikka	30
Tapahtumakenttä	31
Koirapuisto	31
Arkiliikunta ja kuntoilu	32
Käytävät ja reitit	33
Pysäköintialueet ja sisääntuloalue	34
Opastus ja valaistus	37
Keskuspuiston hankesuunnitelma	39
Vuoden 2024 hankkeet	39
Vuoden 2025 hankkeet	40
Vuoden 2026 hankkeet	41
Vuoden 2027 hankkeet	42
Vuoden 2028 hankkeet	43
Loppusanat	44

Johdanto

Launeen keskuspuisto on noin 18 hehtaarin laajuinen puistoalue Lahdessa lähellä keskustaa, josta parhaiten tunnettu osa on Perhepuisto. Yleissuunnitelma on laadittu keskuspuiston laajan peruskorjaustarpeen vuoksi ja keskuspuistoon on valmisteilla asemakaavan muutos yleissuunnitelman pohjalta. Erityisesti skeittipaikan sekä Perhepuiston osalta korjausvelka on kovan kulutuksen vuoksi suuri ja puistossa on laajoja alueita tällä hetkellä hyödyntämättä, koska niille ei ole ohjattua kulkua tai toimintoja.

Keskuspuiston yleissuunnitelman tarkoituksena on tehdä puistosta entistä mielenkiintoisempi ja monipuolisempi. Yleissuunnitelmassa Keskuspuistoa on tarkasteltu osa-alueittain, jotka ovat: Perhepuisto, rauhallinen puistoalue, arboretum, avoin maisema-alue, tapahtumakenttä, skeittipaikka ja koirapuisto sekä puiston ympärillä olevat pysäköintialueet. Lisäksi yleissuunnitelmassa on otettu huomioon kuntoilu- ja pelaamismahdollisuudet sekä lisätty luonnon monimuotoisuutta.

Yleissuunnitelma tukee Lahden kaupungin strategian osaa 'Kestävästi hyvinvoiva' seuraavasti:

"Tuemme lapsiperheitä, vahvistamme lasten ja nuorten hyvinvointia sekä tarjoamme terveelliset ja turvalliset oppimisen ja kasvun ympäristöt." Yleissuunnitelmassa esitetään useita paikkoja lapsille ja nuorille, joissa on monen ikäisille mielenkiintoista tekemistä ja mahdollisuus viettää aikaa oleillen sekä leikkien ja liikkuen.

"Edistämme hyvinvointia hyödyntämällä lähiluontoa kestävästi sekä lisäämällä matalan kynnyksen liikunta- ja kulttuurimahdollisuuksia." Avointen alueiden ottaminen osaksi toiminnallista puistoa uusien kulkureittien myötä sekä kuntoilupisteiden lisääminen tekee puistosta houkuttelevan ja helposti saavutettavan.

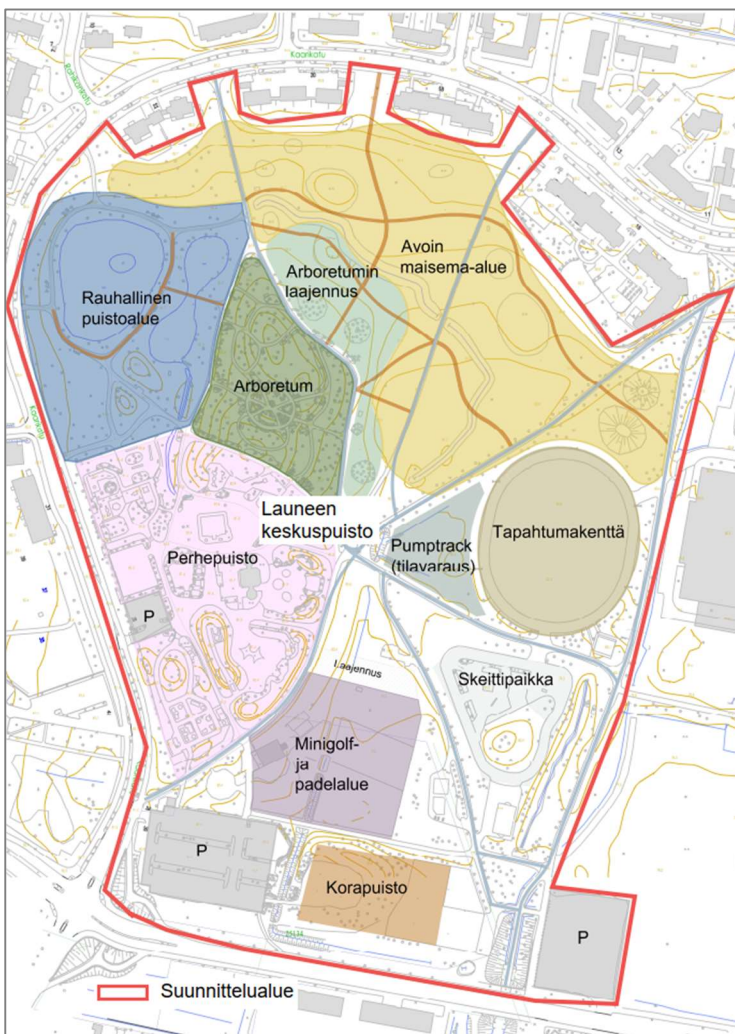
"Tarjoamme kaikenikäisille asukkaille monipuolisia osallistumisen mahdollisuuksia, ja kehitämme lahtelaisten yhteisöllisyyttä sekä me-henkeä." Keskuspuisto on perustamisestaan lähtien ollut kaikille avoin ja ilmainen, yleissuunnitelman myötä eri käyttäjäryhmät on huomioitu entistä paremmin ja puisto tarjoaa kohtaamispaikkoja erilaisille ihmisille.

"Huolehdimme siitä, että Lahti on hyvän ikääntymisen kaupunki." Yleissuunnitelmassa on osoitettu rauhalliselle puistoalueelle korkeampia, käsinojallisia penkkejä levähdyspaikoiksi ja kulkureitit ovat esteettömiä. Matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia on yleissuunnitelmassa esitetty myös ikääntyville.

Edellä mainittujen strategiaan kirjattujen tavoitteiden täyttyessä, täyttyvät seuraavat hyvinvointia mittaavat tavoitteet;

- *Lahtelaiset ovat terveempiä ja liikkuvat enemmän*
- *Lähiluonnon virkistyskäyttömahdollisuudet kasvavat*
- *Luonnon monimuotoisuus vahvistuu*
- *Matalan kynnyksen liikunta- ja kulttuurimahdollisuuksien saavutettavuus paranee.*

Yleissuunnitelman pohjalta on tavoitteena laatia tarkemmat toteutussuunnitelmat ja puiston eri osia tullaan rakentamaan ja kunnostamaan tulevien vuosien aikana. Tavoitteena on, että yleissuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet on tehty ennen vuotta 2030.

Kuva: Puiston aluejako yleissuunnitelmassa.

Historia

Lahden kaupungin täyttäessä 75 vuotta 1980 Lahden valtuusto teki päätöksen Launeen vapaa-ajankeskuksesta, joka koostuisi muun muassa erilaisista viheralueista, uimahallista ja urheilutalosta. Osa alueesta varattiin perhepuistolle, kaikenikäisille tarkoitettulle liikunta- ja vapaa-ajanalueelle. Ideana oli elinkaaripuisto: lapsi saattoi kasvaessaan siirtyä nuorten peleihin ja siitä eteenpäin aina vanhusten liikuntaharrastuksiin saakka. Arkkitehtityö Oy laati puiston esisuunnitelman, jonka pohjalta Maisemasuunnittelutoimisto Leena Lisakkila Ky teki yleissuunnitelman vuonna 1984. Toteutussuunnitelmat laadittiin vihertoimessa, josta mukana oli muun muassa suunnitteluhortonomi Eila Palojärvi. Liikennekaupungin suunnitteli arkkitehti Satu Päivärinta vuonna 1989.

Kuva: Keskuspuiston yleissuunnitelma vuodelta 1984, maisema-arkkitehti Leena Lisakkila.

Launeen Perhepuistoa ryhdyttiin rakentamaan vuonna 1984. Työ tehtiin pääosin kaupungin omana työnä. Ensimmäisen vuoden aikana puistossa vieraili yli satatuhatta kävijää. Sen suosio on pysynyt vuosien kuluessa ja vierailijoista monet tulevat Lahden ulkopuolelta.

Kuva: Perhepuisto avattiin 1.9.1989 ja avajaisiin saapui tuhat vierasta. Lähde: Kaupungin kuvaarkisto.

Puiston historiaa lyhyesti:

1989	Perhepuiston avajaiset
1991	Vesileikkipaikka puroineen rakennettiin
1994	Arboretum valmistui
2007	Kansanpuisto (tapahtuma-aukio, rullaluistelu- ja skeittipaikat sekä piknikalueet) rakennettiin
2007	Koirapuisto rakennettiin
2011	Parkouralue rakennettiin
2014	Kuntoiluvälineet asennettiin
2016	Pienten lasten leikkipaikka uusittiin
2017	Uusi liukumäki rakennettiin linnan taakse
2018	Perhepuiston uusi linna valmistui
2021	Linnan piha uusittiin

Lähteet: Riitta Niskanen: *Ihanuuden tähden; lahtelaisten puistoja ja puutarhoja, Lahden historiallisen museon julkaisu* 6, 2015, sekä suunnitelmat kaupungin arkistosta ja ilmakuvat.

Nykytila

Launeen keskuspuisto on nykyisellään paljon käytetty, mutta käyttö painottuu selkeästi sen toiminallisiin osiin; Perhepuistoon, koira-aitaukseen ja skeittipaikkaan. Puiston avoimet alueet ovat pitkälti hyödyntämättä. Käytäväverkosto puistossa on hyvin säteittäinen ja puistosta puuttuu sitä kiertävä reitti. Puiston kalusteet ja välineet ovat osin kuluneita, valaistus on joillain alueilla puutteellinen eikä puistossa ole alueen sisäistä opastusta.

Puiston kasvillisuus ja siten myös luonnon monimuotoisuus on painottunut Perhepuiston, arboretumin ja Sorsalammen ympäristöön. Osa käytävien vierelle istutetuista puista on kitukasvuisia ja puistossa on myös jonkin verran avoimia ja paahteisia paikkoja, joissa ei ole varjostavaa puustoa. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi koirapuisto ja skeittipaikka.

Kuva: Keskuspuistossa laajat avoimet alueet ja osittain huonosti käytävien varrella kasvaneet pihlajat (vas.). Arboretumissa eli puulajipuistossa kasvaa myös pensaita ja perennoja (oik.).

Valokuvat: Saimakoski, A.

Perhepuisto on vetovoimainen ja monipuolinen leikkipaikka, jossa löytyy tekemistä monen ikäisille kävijöille. Se on keskeisellä sijainnilla, saavutettavissa, käyttö on ilmaista ja puisto tarjoaa viihtyisän ympäristön vapaa-ajan viettoon. Perhepuiston eri osat ovat kuitenkin vaikeasti hahmotettavissa ja koska puisto on kovalla kulutuksella, ovat leikkivälineet ja rakenteet paikoitellen uusimisen tarpeessa. Myös vesileikkipaikka on kulunut ja osittain rikki. Huolto- ja varastotiloina toimivat hirsirakennukset wc-tiloineen eivät täytä nykyvaatimuksia esimerkiksi esteettömyyden osalta. Liikennekaupunki on peruskorjauksen tarpeessa, sillä suurin osa rakenteista on alkuperäisiä ja alueella on kovan kulutuksen lisäksi paljon ilkivaltaa.

Kuva: Perhepuiston linna ja sen ympäristö on uusittu vuosina 2018–2021 (vas.). Liikennekaupunki ja vesileikkipaikat ovat peruskorjauksen tarpeessa (oik.). Valokuvat: Saimakoski, A.

Asemakaavoitus

Launeen keskuspuistossa on voimassa 20.8.1985 vahvistunut asemakaava, jossa se on osoitettu urheilu- ja virkistyspalvelualueeksi (VU). Keskuspuistoon rajautuvat urheilu-, huvi- ja viihdetarkoitusta palvelevien rakennusten korttelialueet, joille saa rakentaa myös näitä palvelevia liike-, ravitsemus- ja majoitustiloja (YUV). Keskuspuiston eteläosaan on tehty asemakaavamuuotos vuonna 1993, jossa osa YUV-korttelista muutettiin urheilu- ja virkistyspalvelualueeksi ja pieni liikerakennusten korttelialue (KL) on lisätty kaavaan.

Nyt laadittavassa asemakaavan muutoksessa on tavoitteena päivittää keskuspuiston kaavamerkinntä toteutuneen sekä uuden yleissuunnitelman mukaisesti. KL-korttelialue poistetaan kaavasta. YUV-kortteleiden rajauksia ja määräksiä tarkistetaan. Asemakaavassa huomioidaan mm. hulevesien käsittely. Puiston nimi muutetaan Asemantaustanpuistosta Launeen keskuspuistoksi.

Kuva: Ote nykyisestä asemakaavasta. Lähde: Lahden kaupungin karttapalvelu.

Tavoitteet

Yleissuunnitelman tavoitteena on ottaa paremmin huomioon puiston eri käyttäjäryhmät ja tarjota monipuolisia palveluja ja toimintoja.

Käytäväverkostoa parannetaan siten, että puistoa voi kiertää viheralueella erilaisia reittejä pitkin. Uudet poikittaiskäytävät halutaan pitää polkumaisina, eikä niille ole tulossa valaistusta tai talvikunnossapitoa.

Puiston opastusta kehitetään, jolloin sen eri osa-alueet hahmottuvat paremmin käyttäjille. Valaistusta lisätään ja parannetaan siten, että se kohdentuu puiston toiminnallisille alueille ja reiteille. Arkiliikuntamahdollisuuksia monipuolistetaan ja liikuntapisteitä sijoitetaan eri puolille puistoa, esimerkiksi lisäämällä pelaamis- ja kuntoilupaikkoja. Skeittipaikka peruskorjataan alan harrastajia kuunnellen ja sen viereen rakennetaan pumptrack. Polkupyörien pysäköintipaikkoja ja katoksia lisätään, jolloin puistoon on helppo saapua myös pyörällä.

Nykyisiä toimintoja Perhepuiston alueella kunnostetaan ja parannetaan. Toiminnoissa otetaan huomioon eri ikäryhmät, esteettömyys ja monipuoliset leikkimahdollisuudet. Puiston visuaaliseen ilmeeseen kiinnitetään huomiota tuomalla puistoon erilaisia teemoja. Perhepuiston halutaan olevan vielä kiehtovampi ja jännittävämpi, sekä pysyvän yhtenä Lahden tunnetuimpana vierailukohteena.

Luonnon monimuotoisuutta lisätään keskuspuistossa monin tavoin. Niittymäiselle avoimelle alueelle kylvetään niittykukkia ja maisemapelto. Puiston erilaisia elinympäristöjä vahvistetaan, esimerkiksi monipuolistamalla hulevesialueiden kasvillisuutta kylvämällä sinne uusia lajeja sekä tuomalla lahopuita ja linnunpönttöjä avoimen alueen puusaarekkeisiin.

Koira-aitaus on lähellä maakaasun varoaluetta, jonka vuoksi sitä siirretään ja laajennetaan niin, että koirapuistosta tulee suojaisempi ja viihtyisämpi. Samalla sisäänkäynnin paikkaa muutetaan ja molemmat aitaukset varustetaan huoltoportein.

Hirsirakenteiset huolto- ja varastotilat Perhepuiston keskellä uusitaan siten, että ne täyttävät nykyvaatimukset esteettömyydestä ja palvelevat paremmin puiston käyttäjiä.

Nykyisiä pysäköintialueita jäsennellään siten, että niistä tulee tehokkaampia ja turvallisempia käyttää. Sisääntuloaluetta parkkipaikan ja Perhepuiston välissä kehitetään houkuttelevammaksi ja toimivammaksi. Alue on ollut aiemmin vuokrattuna minigolfyrittäjälle ja valmisteilla olevan kaavamuutoksen myötä siitä tulee osa puistoa.

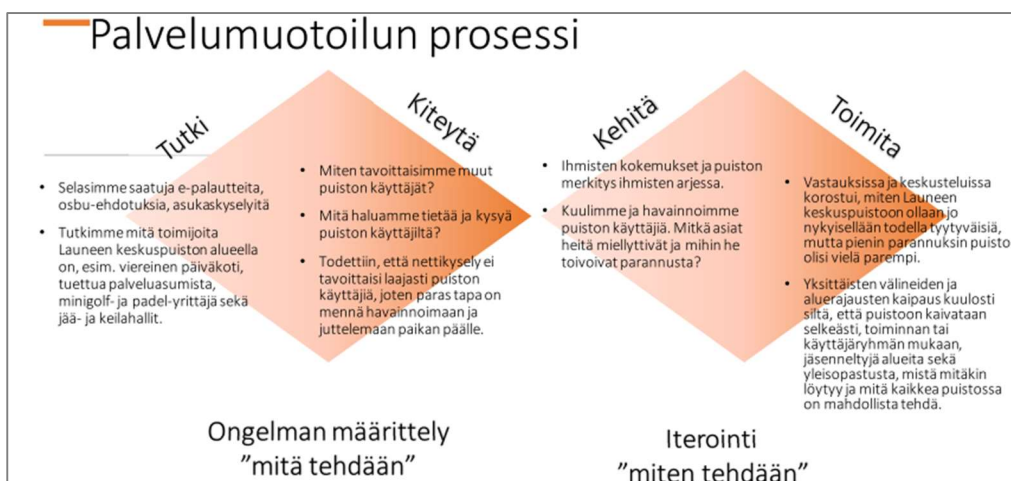
Osallistaminen

Keskuspuiston käyttäjäryhmäselvitys osana palvelumuotoilukoulutusta

Keskuspuistosta on laadittu osana LAB ammattikorkeakoulun järjestämään palvelumuotoilukoulutusta käyttäjäryhmäselvitys vuonna 2022. Selvityksen laativat Lahden kaupungin suunnitteluinsinööri Elsa Keskiväli, suunnitteluhortonomi Anniina Saimakoski, suunnitteluinsinööri Carita Uronen sekä ympäristöneuvontapäällikkö Päivi Sieppi.

Käyttäjäryhmäselvityksessä perehdyttiin ketkä ovat puiston käyttäjiä, miten saavutetaan mahdollisimman laajasti eri käyttäjäryhmät ja mikä on puiston merkitys sen käyttäjille. Käyttäjäryhmäselvityksessä hyödynnettiin palvelumuotoilun prosessia ”tutki – kiteytä – kehitä – toteuta”. Selvityksessä laadittiin myös ns. empatiakartat kolmelle eri käyttäjäryhmälle. Niiden kautta haluttiin eläytyä erilaisten ihmisten rooleihin ja nähdä Keskuspuiston ominaisuudet heidän näkökulmastaan. Lisäksi selvityksen yhteydessä tehtiin haastatteluja puiston käyttäjille sekä avoimen perhekerhon työntekijöille.

Käyttäjäryhmäselvityksen yhteenvedona todettiin, että Keskuspuisto ja erityisesti Perhepuisto koettiin jo nyt todella hyviksi. Pienillä lisäyksillä tai muutoksilla ne saataisiin vielä paremmiksi. Puisto sai kritiikkiä jäsentymättömydestä sekä opasteiden ja aluekartan puutteesta. Ihmisillä oli myös haastetta hahmottaa, kuuluuko esimerkiksi Kirsikkapuisto osaksi keskuspuistoa ja ovatko Perhepuisto ja keskuspuisto sama asia. Erityisesti korostui, kuinka Perhepuisto on merkittävä osa lahtelaisten lapsiperheiden arkea ja ylipäättään keskuspuiston olemassaolo on tärkeää.

Kuva: Palvelumuotoilun prosessi kuvattuna Launeen Keskuspuiston käyttäjäryhmäselvityksessä.

Tekijät: Keskiväli, Saimakoski, Sieppi & Uronen.

Asukastilaisuudet ja haastattelut

Perhepuistossa toimi avoimen varhaiskasvatuksen järjestämä Perhekerho vuoden 2024 kesään saakka. Perhekerhon työntekijöitä ja kerhoon osallistuneita lapsia sekä heidän vanhempiaan haastateltiin osana palvelumuotoilukoulutusta keväällä 2022. Perhepuistossa jatkaa nykyisin avoimen varhaiskasvatuksen avoin päiväkotitoiminta – Poppoo.

Haastatteluiden yhteenveto

<p>Perhekerhon henkilökunnan kommentit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lisää penkkejä pikkulasten alueelle. • Pyörätelineiden puute puistoalueella, koululaisille ei paikkaa mihin voivat jättää pyöränsä. • Roska-astia puuttuu pääportin pysäköintialueelta. Kävijät eivät lajittele jätteitään oikein. • Kerhorakennuksen itäpuolella donitsinmalliset hiekkalaatikat liian pieniä. • Lisää pöytä-penkkiyhmiä eväiden syöntiä varten. • Kerhon alueella aidattu alue, helpottaisi pienten lasten valvomista avoimessa varhaiskasvatuksessa. • Lisää keinuja alueelle sekä "valssi"-karuselli. • Vesileikkipaikka kaipaa uudistamista, nyt pohjassa teräviä reunoja joihin lapset satuttavat jalkansa. • Hiekka kulkeutuu vesileikkialueelle ja tukkii välineet. • Linnan ylimpiin torneihin pääsee kiipeämään, pitäisikö estää? • Iltatoiminta: vesileikkileluja tai liikennekaupungin autot käytettävissä vain päivisin klo 16 saakka. • Keskuspuiston toiminnan organisointi sopimatta kaupungin sisäisesti. 	<p>Lasten ja vanhempien kommentit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hämähäkkeineuja lisää. • Arboretumissa välillä sotkua "ei toivottujen käyttäjien" toimesta. • Arboretumin kyltit ovat haalistuneet tai eivät pidä paikkaansa. • Trampoliini on paras. • Tiivis alue pienille lapsille, jossa olisi keinu, liukumäki ym. • Keinuja lisää. • Esteettömyys ei ole huomioitu hyvin puistossa, esim. polkujen materiaali paikoin huono pyörätuolille eikä alueella ole inva-wc:tä. • Parkour-alue on kiva. • Hedelmäpuut ovat kivoja. • Liikennepuisto kaipaa uudistamista. • Monipuolisia toimintoja eri ikäisille. • Valaistus syksyllä. • Kumpareen (valettu turva-ala) päällä olevasta liukumäestä putoamisvaara todella korkealta. • Alueella ei ole opasteita tai aluekarttaa. • Skeittialueella on välillä hurja meno, mutta pienemmätkin haluavat skuuttaila siellä.
--	--

Kuva: Perhekerhon henkilökunnan sekä lasten ja heidän vanhempiensa kommentit Perhepuistosta. Ote Launeen Keskuspuiston käyttäjäryhmäselvityksestä, tekijät: Keskiväli, Saimakoski, Sieppi & Uronen.

Launeen skeittipaikan kehittämiseksi ja myös osana palvelumuotoilukoulutusta haastateltiin Lahen Rullalautailijat ry:n jäseniä toukokuussa 2022 Launeen skeittipaikalla keskuspuistossa. Keskustelussa nousi esiin skeittipaikan sen hetkinen kunto ja toiveet sen kehittämisestä.

Lisäksi Perhepuiston grillikatoksella järjestettiin asukastilaisuus 15.9.2022 pop up -koju periaatteella. Paikalla olivat puiston suunnittelijat ja asukkailla oli mahdollisuus tulla kertomaan ajatuksiaan ja toiveitaan keskuspuiston kehittämisestä. Lapsille oli järjestetty piirustusmahdollisuus, jossa sai piirtää unelmiensa puiston. Asukkailta saatiin paljon ideoita, esimerkiksi avoimen alueen hyödyntäminen hyötykasveille ja matalan kynnyksen kuntoiluun liittyviä toiveita.

Karttakysely

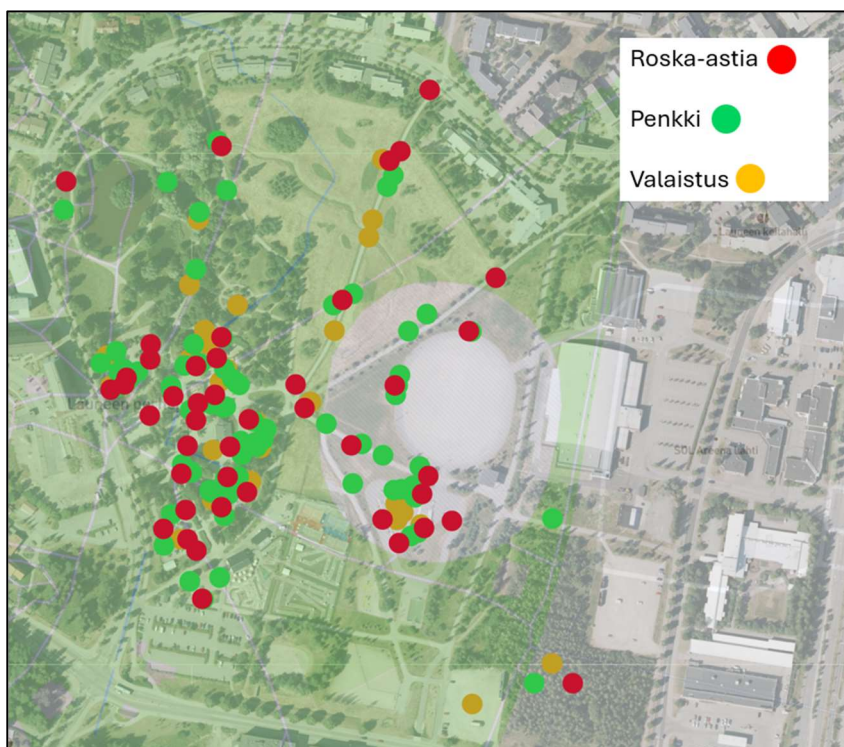
Keskuspuiston kehittämiseksi tehtiin Maptionnaire-karttakysely ja siihen vastasi 132 lahtelaista. Kysely oli auki 7.9.-5.10.2022.

Kyselyyn vastanneista suurin osa oli iältään 30–49-vuotiaita ja saapui puistoon lasten tai perheen kanssa. Yli puolet heistä vastasi vierailevansa keskuspuistossa kerran kuukaudessa tai harvemmin. Valtaosa tuli puistoon käymään leikkialueella, toiseksi suosituin tekeminen puistossa oli lenkkeily ja kuntoilu. Vähemmän vastauksia saatiin koiranulkoiluttajilta ja skeittialueen käyttäjiltä.

Kyselyyn tulleiden vastausten perusteella puistoon tullaan läheltä ja kaukaa, joka kertoo alueen vetovoimaisuudesta. Ylivoimaisesti eniten paikalle saavuttiin henkilöautolla ja seuraavaksi yleisin saapumistapa oli kävellen tai pyörällä. Julkista liikennettä käytettiin saapumismuotona vähiten.

Uusia reittejä toivottiin eniten avoimelle alueelle, johon yleissuunnitelmassa on esitetty uusia polkuja. Lisäksi kaivattiin oikoreittiä skeittialueelta perhepuistoon, mutta sitä ei ole mahdollista toteuttaa niin kauan, kun alue on vuokrattuna.

Uusia penkkejä ja roska-astioita toivottiin eniten Perhepuiston alueelle, nykyisten reittien varsille sekä skeittipaikan lähelle. Valaistusta toivottiin parannettavan Perhepuiston linnan takana sekä pienten leikkipaikalla. Myös skeittipaikalle ja puiston läpikulkevalle valaisemattomalle reitille haluttiin lisää valoa.

Kuva: Karttaote Maptionnaire-kyselystä, jossa esitetty mihin toivottiin lisää penkkejä, roska-astioita tai valaistusta.

Leikkialueiden vapaassa palautteessa nousi esiin liikennekaupungin ja vesileikkipaikan huono kunto sekä pienten lasten leikkialueen toimintojen yksipuolisuus.

”3 -vuotiaamme tylsistyy puistossa nopeasti, kun mäet ja linnan aktiviteetit on liian haastavia (ne kiehtovat, mutta pituus ei riitä) ja pienten puoli on vähän tylsä. Liikennepuisto varmaan kiehtoisi, mutta käyttömme on ilta-aikaan, jolloin pyöriä ei ole.” - vapaamuotoinen vastaus Maptionnaire-kyselystä

Ohjausryhmä

Yleissuunnittelun ohjausryhmän jäsenet: suunnittelupäällikkö Pirkko-Leena Jakonen, kaupunginpuutarhuri Kirsi Kujala, maisema-arkkitehti Maria Silvast, asemakaavoituksen suunnitteluinsinööri Carita Uronen, rakennuttamisen projektipäällikkö Kati Konivuori, kunnossapidon aluevastaava Maija Näveri ja kunnossapitoinsinööri Tanja Pakkanen, vuorovaikutussuunnittelijat Pauliina Kivineva ja Ilona Reiniharju sekä katusuunnittelun suunnitteluinsinöörit Elsa Keskiväli ja Jarkko Väyrynen.

Lisäksi työtä ovat kommentoineet asiantuntijoina hulevesi-insinööri Juhani Järveläinen ja liikuntapalveluiden liikuntapalveluvastaava Sanna Nurminen ja liikunnanohjaaja Jari Saatsi sekä kunnossapitohortonomi Seija Nurkkala ja kasvillisuusasiantuntija, aluevastaava Markku Saari.

LAB Muotoiluinstituutin palvelumuotoilun opiskelija Ira Nääppä on tehnyt ideakonseptin puiston opastuksesta.

Työpajat

Keskuspuiston yleissuunnitelman laatimisen aikana on järjestetty kaksi työpajaa aiheilla ”Luonnon monimuotoisuus” ja ”Liikennekaupungin ideointi”. Työpajojen tuloksista on kerrottu tarkemmin kyseisten aihealueiden alla.

Saapuneet E-palautteet

Perhepuistoa koskeneissa e-palautteissa on valitettu huonoista opasteista, esteettömän wc:n puuttumista, levottomasta käyttäytymisestä ja ilkeistä erityisesti ilta-aikaan. Koirista ja skuiteista leikkialueella on myös tullut palautetta. Arboretumin kasvikylyttien puutetta sekä kulunutta opastetta on myös kritisoitu. Palautetta on tullut myös kuluneesta ja rikkimenneestä vesileikkipaikasta.

Skeittialueen ulkoreunalla kulkeva rullaluistelu ja skeittaaminen on aiheuttanut palautteen mukaan useita vaaratilanteita. Niittyalueen harvasta leikkuusta on valitettu kerran.

Osbu-ideat vuonna 2023

Osallistuva budjetointi (osbu) on toimintatapa, jossa asukkaat ideoivat ja äänestämällä päättävät tietyn rahasumman käytöstä. Ideointiaikana asukkaat voivat jättää ideoita lahtelaisen hyvinvoinnin ja viihtyvyyden parantamiseksi. Kaikki tulleet ideat arvioidaan ja toteuttamiskelpoiset viedään äänestykseen. Osallistuvan budjetoinnin vuoden 2023 toiveista kohdistui moni idea Perhepuistoon ja keskuspuistoon.

- Ilmaiset keppihevosisat Perhepuistossa (välineitä hankittiin edellisessä Osbussa 2022)
- Kirsikkapuiston vesialtaan perennat / istutukset (Kaarikadun toisella puolella)
- Perhepuistoon henkilökuntaa palvelemaan käyttäjiä
- Ulkokuntosali keskuspuistoon
- Arboretumin kehittäminen
- Skeittiramppi Launeen Perhepuistoon
- Riippumattopaikkoja keskuspuistoon
- Perhepuiston liikennepuiston saneeraus
- Ulkopingispöytiä keskuspuistoon
- Keskuspuistoon lasten ensilumen latu
- Perhepuiston alueelle kaukalo tai tenniskenttä
- Labyrintti Perhepuistoon
- Kiipeilypuita Perhepuistoon
- Piknik-paikka Perhepuistoon

Osa näistä ideoista meni äänestykseen, mutta yksikään ei päässyt Osbu-toteutukseen. Äänestyksessä läpi menneelle alppiruusuipuistolle löytyi sopiva paikka arboretumin vieressä ja se on rakennettu syksyllä 2024. Osbu-ideat otetaan huomioon toteutussuunnittelussa ja ainakin osa niistä tullaan toteuttamaan.

Puumajaseikkailu -leikkiväline

Perhepuiston keskiosassa on ollut yksi viimeisiä alkuperäisiä leikkivälineitä ja vuonna 2023 alkoi valmistelu sen vaihtamiseksi. Vanha väline oli monipuolinen ja jännittävä kiipeilyyn painottuva, ja sen sijainti puuston keskellä toi leikeille oman tunnelmansa.

Keväällä 2023 Perhepuiston kävijät saivat äänestää uuden leikkivälineen teemaa Iloinen päivä Perhepuistossa -tapahtumassa. Vaihtoehtoisia teemoja olivat huvipuisto/tivoli, merirosvot tai puumajaseikkailu. Äänestys toteutettiin yhteistyössä Lahden eteläisen alueen kumppanuuspöydän kanssa ja puumajaseikkailu-teema voitti ylivoimaisesti.

Välineen hankinnasta järjestettiin tarjouskilpailu, jossa painotettiin laatua ja uuden välineen monipuolisia toimintoja sekä sopivuutta Perhepuiston ympäristöön.

Seitsemän tarjousta arvioitiin tarkasti pisteyttämällä toimintoja, turvallisuutta, monipuolisuutta, esteettisiä arvoja sekä tuotteen elinkaarta arvioiden. Voittajaksi valikoitui Puuha Group Oy:n maahantuoma Spielartin leikkiväline, joka uniikilla ilmeellään on jotain, mitä ei vielä Perhepuistossa ole aiemmin nähty.

Asukkaat on otettu mukaan teeman valinnan lisäksi myös valitsemaan ja äänestämään uudelle leikkivälineelle nimeä, joka paljastetaan, kun väline on valmis ja otetaan käyttöön syksyllä 2024.

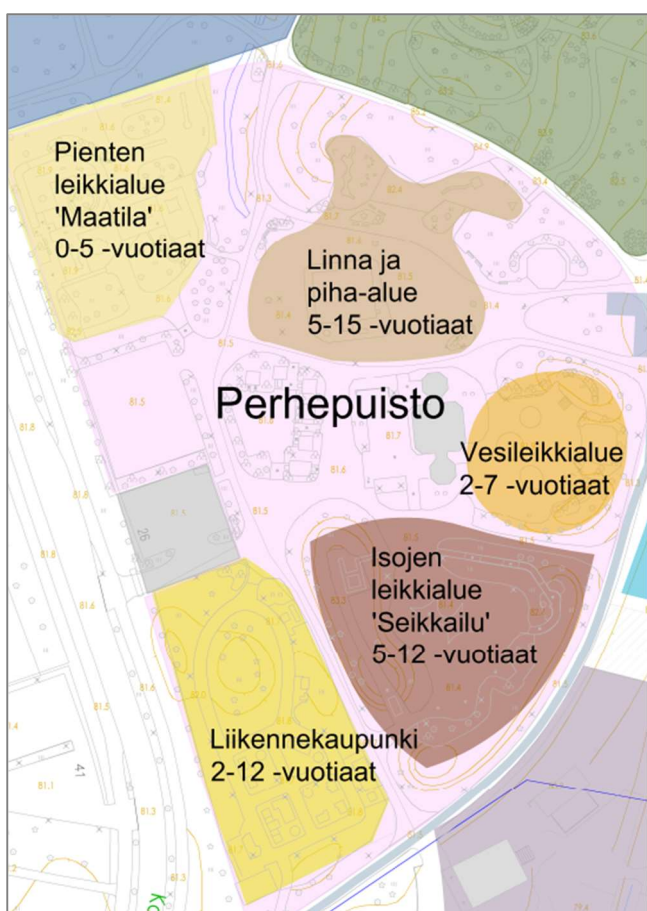

Kuva: Havainnekuva uudesta leikkivälineestä 'puumajaseikkailu'. Lähde: Puuha Group Oy ja Spielart.

Keskuspuiston osa-alueet

Perhepuisto

Launeen Perhepuisto on yksi Lahden tunnetuimmista leikkipaikoista, ja sinne saavutaan matkojenkin päästä. Perhepuistossa on liikennekaupunki, leikkialueita pienille ja isommille lapsille, linna pihoineen sekä vesileikkialue. Liikennekaupunki on alkuperäinen ja sen uudistaminen lähivuosina on tärkeää. Muita Perhepuiston alueita on tarkasteltu yleissuunnitelmassa ikäryhmälähtöisesti. Esimerkiksi pienten lasten leikkialue on suunniteltu maatilateemalla ja sinne on yleissuunnitelmassa ehdotettu leikkivälineitä valitun teeman mukaisesti. Isommille lapsille on yleissuunnitelmassa esitetty lisää erilaisia keinoja ja hurjempiinkin leikkeihin sopivia kiipeilymahdollisuuksia seikkailuteemalla. Vesileikkialue on perusteellisen korjauksen ja uudistuksen tarpeessa. Tulevaisuudessa vesileikkimahdollisuuksia lisätään ja koko alue hyödynnetään.

Kuva: Perhepuiston toimintoja tarkastelu ikäryhmälähtöisesti.

Pienten leikkialue, teema 'Maatila'

Pienten lasten leikkialueella on maatilateema ja suurin osa nykyisistä leikkivälineistä säilytetään. Aluetta on jäsennytely siten, että alkuperäinen ajatus aluetta kiertävästä reitistä korostuu paremmin. Pintamateriaaleja vaihtamalla ja käyttämällä useampia erilaisia materiaaleja ja värejä, syntyy selkeitä alueita ja pientenkin lasten on helpompi hahmottaa aluetta.

Alueelle on esitetty yleissuunnitelmassa maatilateemaan sopivaa traktorin mallista monitoimileikkivälinettä sekä lisää keinuja. Lisäksi uudistuksen tarpeessa ovat erilaiset tasapainoiluun ja roolileikkiin kannustavat leikkivälineet. Alueen koillisnurkkaan tuodaan pieni ja matala peliareena, jolla pienet lapset voivat harjoitella turvallisesti pallopelejä. Samalle kulmaukselle sijoitetaan pöytäryhmiä ja kiinteitä aurinkovarjoja.

Kuva: Ideakuvia pienten lasten leikkialueelle sijoitettavista leikkivälineistä.

Isompien leikkialue, teema 'Seikkailu'

Haastavampia ja hurjempia leikin mahdollisuuksia on tarjolla isompien lasten alueella, johon sijoittuu myös uusi puumajaseikkailuväline. Alueella on korkea verkkokiipeilyväline, joka säilyy nykyisellä paikallaan. Nykyisellään koko alueella on alustana turvasora, joka on vaikeakulkuinen esimerkiksi rattaita tai pyörätuolia käyttäville. Lisäksi sora pölyää ja on kuumina päivinä jopa paahtava jalkojen alla.

Tämän alueen teemana on seikkailu, ja nykyinen verkkokiipeilyväline on suunnitelmassa rajattu omalle "seikkailujen saarelleen" ja sen alle on esitetty turvasoran tilalle valettavaa turva-alustaa, joka jäsentää alueen ilmettä. Aluetta kiertämään on esitetty esteettömät, kivituhkapintaiset käytävät

ja alueen reunoilla olevat nykyiset leikkivälitteet poistetaan. Tilalle tuodaan erilaisia keinoja, esimerkiksi heilurikeinu ja suuri linnunpesäryhmäkeinu. Keinujen alustat on esitetty suunnitelmassa turvahakkeella.

Aluetta ympäröivät vihreät kumpareet luovat suojaisen leikkiympäristön. Yhden kumpareen kylkeen on esitetty rinteeseen rakennettavaa pitkää, puista penkkiä, joka tarjoaa istumapaikkoja varjossa.

Kuva: Ideakuvia isojen lasten leikkialueelle sijoitettavista uusista keinoista sekä kumpareen yhteyteen rakennettavasta penkistä.

Liikennekaupunki

Liikennekaupunki on viimeisiä alkuperäisiä rakenteita Perhepuistossa. Sen pienet rakennukset ja katokset ovat nykyisellään huonossa kunnossa kovan käytön ja ilkeiden vuoksi. Liikennekaupungin toiminnoista on tullut asukaspalautetta, joissa toivottiin, että liikennekaupunkia muokattaisiin modernimmaksi ja toimintoja monipuolistettaisiin.

Liikennekaupungin suunnittelusta pidettiin työpaja, jossa osallistujia pyydettiin ideoimaan uutta ja lahtelaista liikennekaupunkia. Työpajaan osallistuivat vuorovaikutussuunnittelija Pauliina Kivineva, katusuunnittelun suunnitteluinsinööri Jarkko Väyrynen, asemakaavoituksen suunnitteluinsinööri Carita Uronen, liikennesuunnittelija Sari Markkula sekä liikenneinsinööri Juhana Polojärvi. Osallistujat jaettiin kahteen ryhmään.

Työpajassa nousi esiin ideat mini-Lahdesta, jossa olisi tunnistettavat elementit satamasta ja rautatieasemasta. Lisäksi ideoita kaupunkimaisista toiminnoista nousi esiin, esimerkiksi poliisi- ja paloaseman sekä kioskin muodossa. Liikennekaupunkiin haluttiin tuoda myös elementtejä liikennekasvatuksesta, esimerkiksi liikennemerkkien ja -valojen avulla.

Yleissuunnitelmassa on esitetty liikennekaupunkiin työpajassa esiin nousseita teemoja ja muutettu hieman nykyisen liikennekaupungin jäsentelyä. Alueelle on haluttu tuoda nykyaikaisia

liikennratkaisuja kiertoliittymän muodossa ja otettu kevyen liikenteen kulkijat myös osaksi liikennekaupunkia. Nykyinen tankkauspiste on muutettu latauspisteeksi. Liikennekaupungin kasvillisuuteen on myös kiinnitetty huomiota ja uusia istutettavia puita on esitetty yleissuunnitelmassa.

Kuva: Ideakuvia liikennekaupunkiin sijoitettavista toiminnoista ja teemoista.

Vesileikkialue

Vesileikkialueen on suunnitellut suunnitteluhortonomi Eila Palojärvi ja se on rakennettu vuonna 1991. Puro ja pieni lampi ovat kesäisin käytössä ja alueella on lisäksi keinut sekä hiekkalaatikko. Puron ja lammen lisäksi yksittäinen pumpulla toimiva vesileikkeihin tarkoitettu väline on ollut epäkunnossa jo useamman vuoden.

Yleissuunnitelmassa on esitetty vesileikkialueen kokonaisvaltainen uudistaminen. Tämä tarkoittaisi puron ja lammen kunnostamista sekä alueen muuttamista materiaaliensa puolesta vesileikkeihin sopivammaksi. Alustana olisi valettu turva-alusta ja alueelle tuotaisiin uudenlaisia vesileikkivälineitä, esim. vettä suihkuttavia hahmoja sekä maahan upotettuja vesisuihkuja. Hiekkalaatikot ja keinut poistettaisiin, jolloin alue olisi selkeämmin juuri vesileikkeihin tarkoitettu, eikä hiekka tukkisi suuttimia. Alueelle asennettaisiin tasapainoiluun ja erilaisiin temaleikkeihin sopivia hahmoja.

Kuva: Ideakuvia vesileikkipaikan toiminnoista ja pintamateriaalista.

Wc- ja huoltotilat

Perhepuiston keskiosassa on kuusi puurakenteista mökkiä, joissa on puiston käyttäjille wc-tilat sekä varastotiloja esimerkiksi keppihevosesteille ja hiekkaleluille. Nykyisellään wc-tilat eivät täytä esteettömyysvaatimuksia ja ovat myös huollettavuuden kannalta haastavat. Varastointitilat ovat erillään toisistaan ja alttiita ilkeille.

Yleissuunnitelmassa on esitetty kokonaan uudet rakennukset wc- ja huoltorakennuksille ja niiden jäsentely luontevammin Perhepuiston toimintojen ja kulkureittien keskelle. Uusiin rakennuksiin on mahdollista toteuttaa esteettömät wc-tilat ja lastenhoituhuone. Rakennuksiin on myös mahdollista sijoittaa puiston infopiste. Alueen keskelle on esitetty leikkiväline ja kasvillisuutta.

Kuva: Ote yleissuunnitelmasta, jossa esitetty uusien wc- ja huoltorakennusten jäsentely (vas.).

Ideakuva alueelle sijoitettavasta leikkivälineestä (oik.).

Arboretum

Arboretum eli puulajipuisto sijaitsee Perhepuiston vieressä kukkulan päällä ja se on valmistunut 1994. Arboretumia on laajennettu vuosien varrella ja sieltä löytyy varsin kattava valikoima puita ja pensaita, erityisesti havupuut ovat hyvin edustettuna.

Vuonna 2023 hortonomiopiskelija Hanna-Leena Seppälä teki opinnäytetyön arboretumin saneerauksesta ja laajentamisesta. Suunnitelman tavoitteena oli avata ahtaaksi tulleita käytäviä, lisätä selkeyttä ja opasteita sekä istuskelupaikkoja, tuoda hyötykasvit osaksi arboretumia ja monipuolistaa entisestään lajistoa. Suunnitelma on tavoitteena toteuttaa ainakin osittain lähivuosien aikana. Syksyllä 2024 on toteutettu alppiruusu- ja puu- ja pensaspuisto Osbu-hankkeena.

Kuva: Arboretumin yleissuunnitelma, Hanna-Leena Seppälän opinnäytetyö 2023.

Rauhallinen puistoalue Sorsalammen ympärillä

Sorsalammen ympäristö on puiston vanhin osa; se on rakennettu englantilaiseen maisematyyliin 1970-luvulla. Lampien ympäristö on kaunista aluetta, jossa mieli rauhoittuu. Vesi houkuttelee puoleensa lintuja ja muita eläimiä. Lampea kiertävän käytävän varressa olevat penkit houkuttelevat istumaan ja nauttimaan maisemasta. Sorsalammen ja Kaarikadun välissä olevaa nurmialuetta käytetään piknikalueena. Pienempien lampien reunoille on tuotu lahoppua. Veteen kaartuvat hopeapajut ja lammen rannalla kasvavat tervalepät istuvat hyvin maisemaan.

Asukkaat ovat ehdottaneet Sorsalampeen suihkulähdettä, se toisi veteen lisää happea sekä ääntä ja eloa maisemaan. Suihkulähteen sopivuutta lampeen tutkitaan.

Alueelle tuodaan lisää penkkejä, myös senioreille sopivia, joissa on korkeampi istuinkorkeus, selkä- ja käsinojat sekä piknik-kalusteita. Lisäksi huolehditaan, että kulkureitit ovat mahdollisimman esteettömiä.

Kuva: Ote dronevideosta 19.9.2023, etualalla Sorsalampe. Lähde: Lahden kaupungin paikkatietopalvelut.

Avoin maisema-alue

Keskuspuiston pinta-alaltaan laajin osa on avoin maisema-alue, joka oli peltoviljelyssä vielä 2000-luvun vaihteessa; vasta 2002 avoimille alueille istutettiin puuryhmiä loiville kumpareille. Puuryhmät ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita ja tuovat maisemaan rytmiä.

Alueen halki säteittäin kulkee käytäviä ja pyöräilyreittien varteen on istutettu puukujanteet. Puukujanteen puista osa on kuollut ja vuonna 2023 niiden tilalle istutettiin uudet puut, mutta ne sijoitettiin vapaammin ryhmiksi.

Avoimelle alueelle perustetaan uusia sorapintaisia käytäviä, jotka mahdollistavat puistossa kävelyn ja lenkkeilyn erilaisia reittejä pitkin. Uudet käytävät ovat pääosin poikittaiskäytäviä ja ne perustetaan niille kohdin, mihin on jo nykyisen käytön myötä muodostunut polkuja. Polkujen reunat hoidetaan nurmikkona, mutta parin metrin päästä polusta alkaa niitty, joka niitetään vain kerran tai kahdesti kesässä.

Niittymäinen alue

Keskuspuiston niittyalueet on niitetty 1–2 kertaa kesässä. Kesällä 2023 ja 2024 alue niitettiin vain kerran kesän aikana; kuivana kesänä kerran kesässä niitto toimii hyvin. Käytävien reunat ja muut nurmialueet niitetään noin kahden metrin leveydeltä 5–10 kertaa kesässä, niin että nurmi on enintään 25 cm pitkä (hoitoluokka nykyisin A3, tulevaisuudessa R4, RAMS). Tapahtuma-aukion ja Kaarikadun välinen alue on hoidettu tähän asti nurmikkona, mutta se tullaan muuttamaan niittyalueeksi. Hoitoluokkien muutokset ovat kunnossapidon vastuulla.

ProAgrian asiantuntijan Auli Hirvosen kanssa pidetyssä katselmuksessa 13.5.2024 todettiin niityn kasvuston olevan melko monipuolinen. Harvasta niitosta on ollut hyötyä: pikkuhiljaa lajisto monipuolistuu. Avoimelta alueelta löytyi seuraavia lajeja: apila, poimulehti, niittynätkelmä, aitovirna, voikukka, paimenmatara, kevätleinikki, vuohenkello, siankärsämö, särmäkuisma, huopaohdake, maahumala, takiainen, kanankaali ja käenrieska, lisäksi sipulikasveja.

Niittyalueelle on muodostunut polkuja ja niiden sijainnit on otettu huomioon suunnittelussa.

Niittyalueen lajistoa edelleen monipuolistetaan seuraavin toimin:

- Hulevesiuoman lajistoa monipuolistetaan kylvämällä tai istuttamalla rantakukkaa.
- Niittoaikataulu on tärkeä: riittävän myöhään, esimerkiksi elokuun alussa.
- Asukkaita tiedotetaan paikan päällä infotauluilla.
- Laikkukylvönä voidaan kylvää esim. päiväkakkaraa, ahdekaunokkia ja tummatulikukkaa. Kylvöalustana käytetään hiekkaa.
- Puuryhmät ovat hyviä, niiden alustaa ei niitetä. Puihin voi tuoda linnunpönttöjä ja puiden väleihin tuoda lahoppuuta.
- Lahopuiden käyttäminen puistoissa: lahoppuut ovat ensimmäiset 5 vuotta lahottajahyönteisille hyödyllisiä, jonka jälkeen kelottuessaan ne sopivat esim. kimalaisille pesäpaikoiksi. Lahoppuita kannattaa lisätä parin vuoden välein.
- Polut ovat tärkeitä ihmisten liikkumisen kannalta, myös maisemapellolle on esitetty suunnitelmassa polku.
- Maisemapelto sopii alueelle hyvin.

Kuva: Maastokierros avoimilla maisema-alueilla 13.5.2024. Valokuvat Blomberg, E.

Maisemapelto

Avoimelle alueelle perustetaan maisemapelto keskuspuiston pohjois-koillisosaan, Kaarikatu 18 eteläpuolelle. Kukkiva maisemapelto edistää maiseman monimuotoisuutta, tarjoaa suojaa ja ravintoa pölyttäjille sekä iloa ihmisille. Alue jaetaan kivituhkakäytävällä kahteen osaan ja niissä toteutetaan neljän tai viiden vuoden viljelykiertoa. Yhtenä vuonna toisella puolella kasvaa kukkivia maisemakasveja, esimerkiksi hunajakukkaa ja auringonkukkaa, toisella puolella kasvaa viljaa, heinää tai apilaniittyä. ProAgrian Maisemapalvelut laatii viljelysuunnitelman ja sitä toteuttaa paikallinen maanviljelijä. Maisemapellon kokonaispinta-ala on noin 3400 m².

Kuva: Maisemapelloille voidaan kylvää erilaisia kukkivia kasveja viljelysuunnitelman mukaisesti. Valokuvat: Auli Hirvonen, ProAgria.

Luonnon monimuotoisuus ja hulevedet

Luonnon monimuotoisuuden lisääminen on koettu tärkeäksi puiston kehittämissuunnaksi, joten järjestimme aiheesta työpajan 23.3.2023.

Työpajaan osallistui Lahden kaupungilta maisema-arkkitehti Maria Silvast, kaupunginpuutarhuri Kirsi Kujala, kunnossapitoinsinööri Tanja Parviainen, luonnonsuojeluvalvoja Mia Honkanen, kasvillisuusasiantuntija Markku Saari, rakennuttamisen projektipäällikkö Kati Konivuori ja kunnossapitohortonomi Maija Näveri.

Työpaja oli jaettu kolmeen tehtävään ja osallistujat kahteen ryhmään. Ryhmissä pohdittiin Keskuspuiston arvokkaita ja kehitettäviä alueita yleisesti, arvokkaita alueita monimuotoisuuden näkökulmasta sekä miten lisätä luonnon monimuotoisuutta.

Merkittävimmät alueet monimuotoisuuden näkökulmasta:

- Suurimmat puut ja monipuolinen kasvillisuus kohtaavat arboretumin ja lammen alueella.
- Metsäsaarekkeet ”hyvän hoitamattomia” tuovat suojapaikkoja eläimille ja aikaiset kukkijat ruokaa pölyttäjille.
- Hyvä keskittää kovan kulutuksen alueet.
- Niittyaluetta ja puron vartta kannattaa kehittää.
- Vesistöalueet (lammet, uomat) lisäävät monimuotoisuutta (vesikasveja, eliöstöä, linnuille ravintoa, lajisto lisääntyy).
- Arboretumin monilajinen puusto (siemen ja hedelmätuotanto).
- Isot puut Perhepuistossa ovat arvokkaita, erityisesti tammi on monen eliölajin koti.

Miten monimuotoisuutta voidaan lisätä?

- Niittoaikataulujen ja hoitoluokkien tarkistaminen.
- Lisää lahoppuuta ja risuaitoja.
- Voisiko löytää viheryhteyksiä ympäröivään omakotialueeseen ja Kullankukkulalle?
- Viher- tai heinäkatot kaikkiin rakennuksiin.
- Lepakon- ja linnunpönttöjä.
- Kasvillisuuden lisäys keskiosiin (tapahtumakentän ympäristö).
- Viljelylaatikot / mallipuutarha esim. tyhjälle sora-alueelle.
- Tyhjälle kentälle paahdeniitty / alikulkujen paahdepenkat.
- Lampien alue ja purouomat myös kadunvarressa.

- Avoimuutta voitaisiin hyödyntää tekemällä alueen laitaan maisemaniityn, jossa hyönteisille hyviä lajeja, isompia puita avoimen alueen reunaan, esim. pajuja.
- Perhospuisto pumppaamon lähelle: perhoskukat ja vesiaihe.
- Maisemaniitty esim. uoman varteen ja ruohonleikkurilla tehdyt polut.
- Joku purouoma jätetään hoitamatta.
- Uomaan pitäisi saada vettä.
- Ympäristön mosaiikkimaisuus.
- Arboretumissa osa nurmikosta niityksi.
- Pienempien lampien muuttaminen kosteikoksi ja/tai suoksi.
- Tapahtuma-aukion vieressä olevan katoksen katolle aurinkopaneelit.
- Turva-alustojen vaihto hakkeeksi.

Työpajan aikana syntyneitä ideoita toteutetaan mahdollisimman paljon puiston kunnossapidossa sekä huomioidaan toteutussuunnittelussa.

Yli-Marolan 4H-kotieläinpiha sijaitsee keskuspuiston lähellä ja moni lapsiperhe vierailee Perhepuistossa käydessään myös kotieläinpihalla. Lahden 4H:n toiminnanjohtajan Petra Kerkän kanssa käydyssä keskustelussa löytyi halukkuutta yhteistyölle: esimerkiksi kotieläinpihan eläimet voitaisiin tuoda päivälaidunnukselle avoimelle alueelle tai järjestää asukkaille heinätalkoita. Yhteistyöstä olisi hyötyä niin Lahden kaupungille vähentyneinä niittokuluina ja luonnon monimuotoisuuden lisäämisenä, samalla kotieläinpiha saisi eläimilleen ilmaista ruokaa.

Kuva: Sorsalampi ympäristöineen on luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokasta aluetta. Valokuvat Blomberg, E. ja Saimakoski, A.

Keskuspuiston hulevesien käsittelyä on edistetty Lahden kaupungin hulevesi-insinööri Juhani Järveläisen kanssa. Keskuspuistossa ei ole suuria ongelmia hulevesien suhteen eikä peltomaiselle savipohjaiselle alueelle kannata tehdä lammikoitumisalueita, sillä niistä tulee helposti haisevia lutakoita.

Ongelmalliset kohdat ovat minigolfalueen läpi johtava oja, jolla ei ole riittävästi tilaa tulvia kapeassa uomassa. Ongelman ratkaisemiseksi ehdotetaan kahta uutta viivytävää hulevesiallasta: toinen sijoitetaan padelkenttien pohjoispuolelle ja toinen minigolfalueen eteläpuolelle pysäköintialueen viereen. Minigolfalueen hulevesiä ei johdeta putkeen, koska siitä tulvariski vain kasvaisi ja lisäksi ympäristö köyhtyy. Nykyisellään minigolfalueen läpi kulkeva oja on tulvinut vuosien aikana muutaman kerran.

Kaarikadun päiväkotia purettiin nykyiseltä paikaltaan vuonna 2023 ja Lahden Tilakeskus on rakentamassa Kaarikatu 20:n tontille uutta päiväkotia puretun tilalle. Päiväkodin pihan suunnittelun yhteydessä käytiin keskustelu päiväkodin pihan hulevesien käsittelystä. Suunnitelmassa päädyttiin esittämään pihan ja osittain rakennuksen kattovesien johtamisesta puistoon. Tällä ratkaisulla edistetään keskuspuiston avoimien alueiden hulevesiuomien vesimäärän ja alueen luonnon monimuotoisuuden lisäämistä.

Sorsalammen vieressä on kaksi pienempää hulevesiallasta, joista toinen on kunnostuksen tarpeessa. Kuivina kesinä toinen lampi on alkanut haista ja nyt lammessa kasvaa melko paljon leveäosmankäämiä. Yleissuunnitelman laadinnan yhteydessä on pohdittu, pitäisikö umpeen kasvavaa lampea pienentää tai muuttaa se kosteikoksi. Tilannetta seurataan. Osmankäämiä niitetään leviämisen hillitsemiseksi.

Kuva: Hulevesiuoma on keväästä huolimatta melko kuiva. Kuva otettu 13.5.2024 (oik.).

Sorsalammen vieressä alempi lampi on alkanut kasvaa umpeen. Osmankäämi tulisi niittää (vas.).

Valokuvat: Blomberg, E.

Skeitti- ja pumptrack-alue sekä tapahtumakenttä

Skeittipaikka

Launeen skeittipaikka on valmistunut vuonna 2007 ja sille on tehty pieniä korjauksia vuosien saatossa. Lahen Rullalautailijat ry:n jäsenet nostivat esiin heidän kanssaan järjestetyssä tapaamisessa 2022, että skeittipaikka on, huonosta kunnostaan huolimatta, helposti saavutettava ja tarjoaa sopivan harjoittelupaikan aloittelijoillekin. Skeittipaikalla käy monen ikäisiä harrastajia pikkulapsista aikuisiin. Skeittaus on yhteisöllinen laji ja se tarjoaa luontevan paikan nuorille viettää aikaa ja harrastaa pienellä kustannuksella. Lahdessa on vähän skeittipaikkoja muihin Suomen kaupunkeihin verrattuna. Keskustelun jatkona Launeen skeittipaikalla tehtiin akuutteja korjaustoimia kesällä 2023 ja suunnittelu laajemmasta peruskorjauksesta käynnistyi vuonna 2024 yhteistyössä Lahen Rullalautailijat ry:n kanssa. Peruskorjaus on tavoitteena toteuttaa vuonna 2025 ja skeittipaikan viereen on tavoitteena rakentaa tulevaisuudessa uusi pumptrack-alue.

Kuva: Launeen skeittipaikka vuonna 2022, valokuva: Saimakoski A

Kuva: Alustava havainnekuva Launeen skeittipaikan uudistuneesta ilmeestä. Havainnekuva: Trail It Oy.

Tapahtumakenttä

Tapahtumakentän käyttö on tällä hetkellä melko vähäistä. Aluetta käyttävät enimmäkseen jäähallilla harjoittelevat joukkueet, jotka käyvät juoksemassa kenttää ympäri. Aiempina vuosina kentällä on käynyt tivoli ja sirkus pari kertaa kesässä. Tapahtumakenttä on kivituhka- ja sorapintainen, ja sitä kiertää muutaman metrin levyinen asfalttireunus. Yleissuunnitelmassa kentälle on esitetty lisäyksenä tapahtumasähkö ja asfalttireunuksen erottaminen reunakivellä sorapinnasta. Tämä mahdollistaa sen, että asfalttia voidaan käyttää rullaluistelijoiden harjoittelupaikkana.

Kuva: Tapahtumakenttä. Lähde: Ote StreetSmart by Cyclomedia katukuvasta (14.5.2024).

Koirapuisto

Nykyinen koirapuisto on rakennettu vuonna 2007, alun perin pysäköintialueeksi perustetulle alueelle. Koirapuisto on varsin suosittu, se on näkyvällä paikalla ja sinne on helppo tulla autolla. Koiran omistajat kokevat paikan kuitenkin tuulisina tai helteisinä päivinä turhan avoimeksi. Koira-aitaus sijaitsee lähellä Tapparakadun reunassa kulkevaa maakaasuputkea, jolloin suojaetäisyys tulee olla vähintään kahdeksan metriä. Koira-aitauksen reunaa on esitetty siirrettäväksi noin 10 metriä ja samalla saadaan tilaa kumpareelle ja suojaavalle kasvillisuudelle. Nykyisen koira-aitauksen vieressä oleva sorakenttä otetaan koirapuiston käyttöön. Sorakenttää rajaavat puustoiset nurmikumpareet, jotka antavat varjoa ja suojaa. Sisäänkäynnin paikkaa on yleissuunnitelmassa muutettu ja molemmat osat varustettu huoltoportein.

Nykyinen koira-aitaus on pinta-alaltaan 2730 m², tulevaisuudessa sen koko kasvaa 540 m²:llä. Molempien aitausten sisään tulee myös puustoa ja niittymäistä aluetta sekä katokset.

Kuva: Nykyisen koirapuiston sijainnista, lähde Lahden kaupungin ilmakekuva vuodelta 2022.

Kuva: Koirapuiston muutokset yleissuunnitelmassa.

Arkiliikunta ja kuntoilu

Puistoon on toivottu lisää kuntoilu- ja liikuntamahdollisuuksia. Uudet kävelyreitit houkuttelevat puistoon enemmän ulkoilijoita ja lenkkeilijöitä. Kävelyreittien varteen on tarkoitus tuoda yksinkertaisia kuntoilupisteitä, jossa voi esimerkiksi kyykätä, punnertaa tai vetää leukoja.

Nykyinen parkouralue on vähäisellä käytöllä. Lajin harrastajat eivät ole tyytyväisiä laitteisiin mm. niiden liukkauden vuoksi ja alue koetaan sijainniltaan syrjäiseksi. Parkouralueen käyttökokemuksista haastateltiin puhelimesta ja sähköpostilla Lahden Parkour Akatemian perustajajäsenen Juho Kalliota toukokuussa 2023. Alueelle on esitetty yleissuunnitelmassa paljon toivottu ulkokuntosali, joka sopii kaiken ikäisille kuntoilijoille. Myös muutama parkourvälineen sijoittamisesta alueelle keskustellaan alan harrastajien kanssa.

Toisella puolella käytävää on peliareena, jota käytetään melko vähän. Se on esitetty sijoitettavaksi Perhepuiston hiekkakentälle, jossa sille saataisiin suurempi käyttöaste. Peliareenan tilalle on ehdotettu sähkökenttää, mutta sen kestävyyttä puistossa on vaikea arvioida. Koripallokenttää ja ulkopingistä on toivottu alueelle.

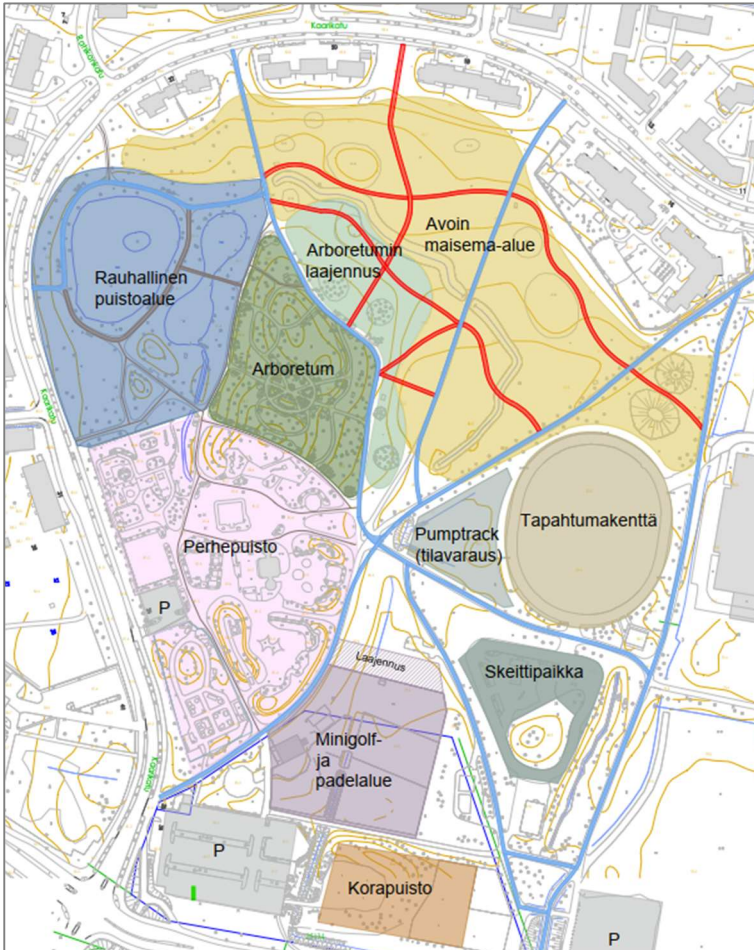

Kuva: Nykyiset kuntoiluvälineet ja peliareena. Valokuva: Saimakoski, A.

Käytävät ja reitit

Yleissuunnitelman tavoitteena on parantaa puiston reittejä ja kulkuyhteyksiä asukkaiden toivomusten mukaan. Keskuspuiston läpi kulkee muutamia valaistuja, talvikunnossapidettäviä käytäviä, jotka ovat osa laajempaa pyöräilyreitistöä. Uudet rakennettavat reitit ovat polkumaisia ja enimmäkseen poikittaisia ja ne pyritään rakentamaan niille paikoille, joihin on jo muodostunut polku. Koko puistoon lisätään opasteita ja valaistusta parannetaan niin, ettei puistossa ole pimeitä ja turvattomia paikkoja (ks. luku Valaistus ja opastus).

Arboretumin takana kulkevaa käytävää on koululaisten käyttämä reitti. Käytävän turvallisuutta lisätään raivaamalla näköesteenä olevaa kasvillisuutta, yhdessä kohdassa myös käytävän linjausta hiukan loivennetaan näkyvyyden parantamiseksi.

Kuva: Ote yleissuunnitelmasta, jossa on esitetty uudet käytävät punaisella.

Pysäköintialueet ja sisääntuloalue

Pääpysäköintialue sijaitsee Kaarikadun ja Tapparakadun risteyksen vieressä. Pysäköintialueen mitoitus on pääasiassa kohdillaan, mutta alueen itäpääty on huonosti jäsenneilty. Päädyssä pysäköintikammat käännetään toisin päin, näin saadaan lisää parkkipaikkoja. Ränsiestynyt kasvillisuus uusitaan, sitä myös vähennetään parkkipaikan reunoilla lumitilan lisäämiseksi. Liikuntaesteisille suunnattuja paikkoja ja lapsiperheiden leveämpiä pysäköintiruutuja lisätään, valaistusta parannetaan ja Puksu-junalle järjestetään uusi paikka. Polkupyörille ja mopoille varataan omat paikkansa.

Perhepuiston alkuperäinen pääsisäänkäynti portteineen on rakennettu Kaarikadun suuntaan, mutta suurin osa Perhepuistoon saapuvista tulee alueelle eteläisen pysäköintialueen suunnasta, liikennekaupungin vierestä.

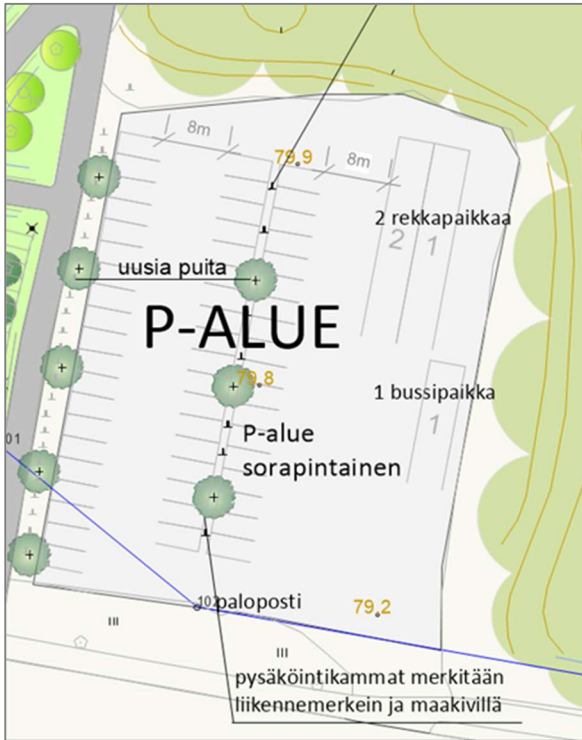
Pysäköintialueen ja Perhepuiston välinen alue on ollut vuokrattuna alueella toimivalle minigolfyrittäjälle, mutta vuokrasopimus päivitettiin yleissuunnitelman laadinnan yhteydessä ja alue otettiin puiston käyttöön. Tulevassa kaavamuutoksessa alueen asemakaava on tavoitteena muuttaa puistoalueeksi.

Suunnitelmassa sisään-tuloalueelle on esitetty istutuksia ja leikkielementtejä, jotka näkyvät kauemmas maisemassa. Leikkielementti voi myös olla ympäristöön sopiva taideteos, joka toimii Perhepuiston maamerkinä. Kulkua on jäsenneilty siten, että pysäköintialueelta on turvallinen kulku Perhepuistoon.

Kuva: Parkkipaikan ja sisään-tuloalueen järjestelyt yleissuunnitelmassa.

Tapparakadun pohjoispuolella sijaitseva sorapintainen pysäköintialue on puiston asemakaava-alueen ulkopuolella, mutta se on erityisesti koirapuiston käyttäjien suosiossa. Alueesta on muodostunut myös rekkojen pysäköintialue. Sitä on yleissuunnitelmassa jäsennelty puilla ja maakivillä, ja muutamalle rekalle jätetään tilaa kuin myös mahdollisuus bussin pysäköinnille.

Kuva: Soraparkin muutokset, pysäköintikampa merkitään liikennemerkein sekä muutamalla istutettavalla puulla ja maakivellä.

Kaarikadun varressa on pieni pysäköintialue, joka toimii jatkossakin avoimen varhaiskasvatuksen henkilökunnan pysäköintitilana sekä huoltopihana.

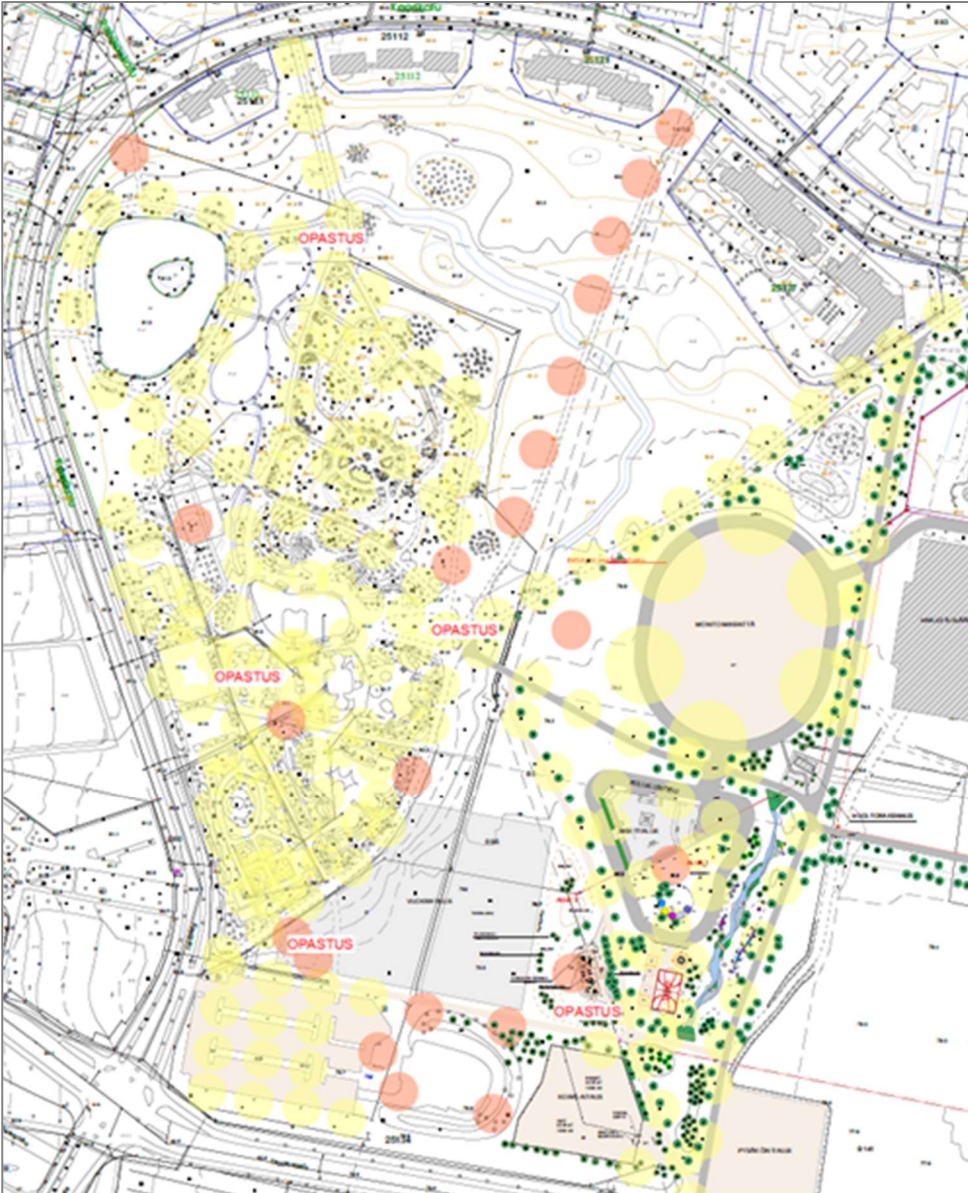
Opastus ja valaistus

Puiston valaistusta on tarkasteltu yleissuunnitelmaa laadittaessa yhdessä Lahti Energia Sähköverkko Oy:n suunnittelijan Antti Lundahlin kanssa. Valaistusta uusitaan osa kerrallaan, sillä vanhat valaisimet ovat vanhaa tekniikkaa, johon ei saa enää varaosia. Vaihdon yhteydessä vanhat valaisimet korvataan tehokkaammilla LED-valoilla, jotka kuluttavat sähköä alle 10 % nykyisiin verrattuna. Valaistusta myös lisätään alueille, joilta valaistus puuttuu kokonaan tai se on liian vähäistä.

Kuva: Valaistuskatselmus puistossa marraskuussa 2023. Valokuva: Blomberg, E.

Suunnittelutyön aikana valaistusta on jo hiukan parannettu: Linnan valaistusta on parannettu kesällä 2024 ja Perhepuiston grillikatoksen valaistus uusittiin keväällä 2023.

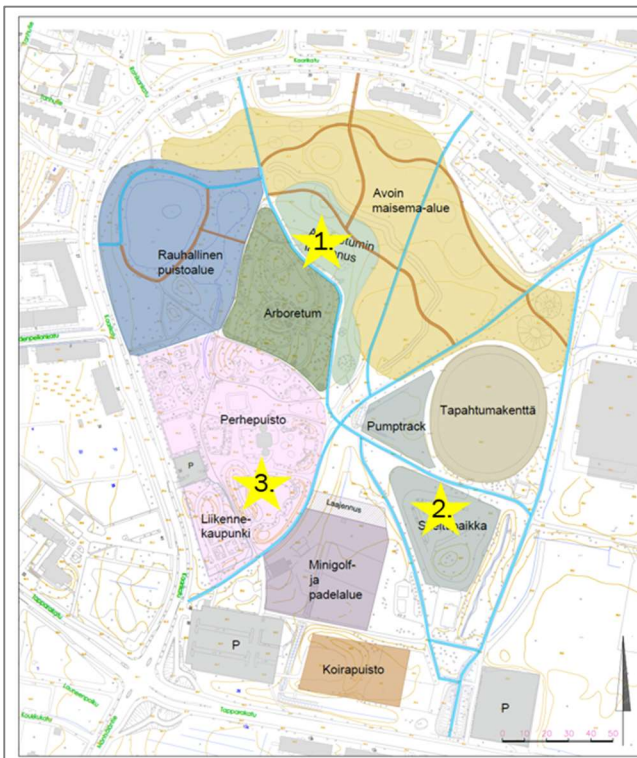
Kuva: Puiston valaistus esitettyä kartalla. Keltaiset merkinnät osoittavat nykyisten valaisimien paikkaa. Oranssit merkinnät näyttävät paikat ja reitit, joihin valaistusta tarvitaan lisää.

Keskuspuiston hankesuunnitelma

Keskuspuiston yleissuunnitelman yhteydessä on laadittu hankesuunnitelma, jossa on ehdotettu toteutettavia hankkeita vuosille 2024–2028. Hankkeiden vaiheistus on suunniteltu niin, että puistoa on osittain mahdollista käyttää myös rakentamisaikana. Valaistus on esitetty jokaisena hankevuotena, sillä alueen kunnostuksen yhteydessä myös sen valaistus uusitaa. Suunnittelutyöstä on nostettu esiin konsulttityönä tehtävät suunnitelmat ja osa suunnitelmista tehdään kaupungin omana työnä.

Vuoden 2024 hankkeet

Vuonna 2024 on jo päästy hyvään alkuun: skeittipaikan suunnittelu on käynnissä ja Perhepuistoon vanhan monitoimiväliseen tilalle asennetaan uusi Puumajaseikkailu. Myös linnan valaistusta on parannettu ja alppiruusupuisto perustettu osallistuvan budjetoinnin hankkeena. Oma suunnittelutyönä tehdään isojen lasten leikkipaikka, uudet käytävät sekä arboretumin kunnostus.

2024 hankkeet

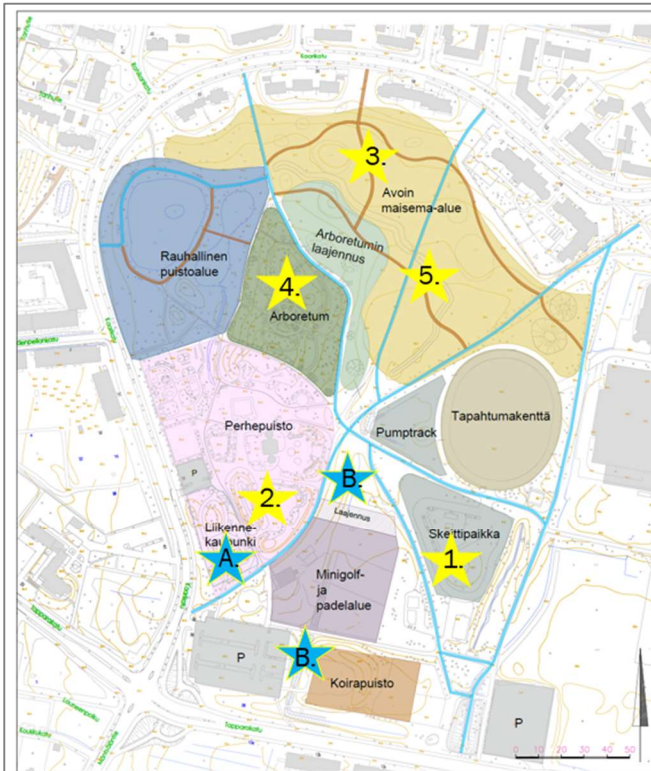
1. Alppiruusujen istutus	OSBU
2. Skeittipaikan suunnittelu	40 000 €
3. Puumajaseikkailuväline	250 000 €
YHTEENSÄ	290 000 €

Yhteensä

290 000 €

Vuoden 2025 hankkeet

Vuonna 2025 on tarkoitus rakentaa skeittialue ja peruskorjata isojen lasten leikkialue loppuun. Lisäksi rakennetaan uudet käytävät, lisätään valaistusta ja aloitetaan arboretumin kunnostus. Myös maisemapelto on tavoitteena syksyllä 2025. Seuraavaan vuoteen valmistaudutaan suunnittelemalla liikennekaupungin peruskorjaus sekä kaksi hulevesiallasta ympäristöineen. Omana suunnittelutyönä tehdään pienten lasten leikkialue sekä arboretumin kunnostus.

2025 hankkeet

Rakentaminen ★

1. Skeittipaikka	400 000 €
2. Isojen leikkialue	150 000 €
3. Uudet käytävät	50 000 €
4. Arboretumin kunnostus	15 000 €
5. Valaistuksen parantaminen	50 000 €
YHTEENSÄ	665 000 €

Suunnittelu ★

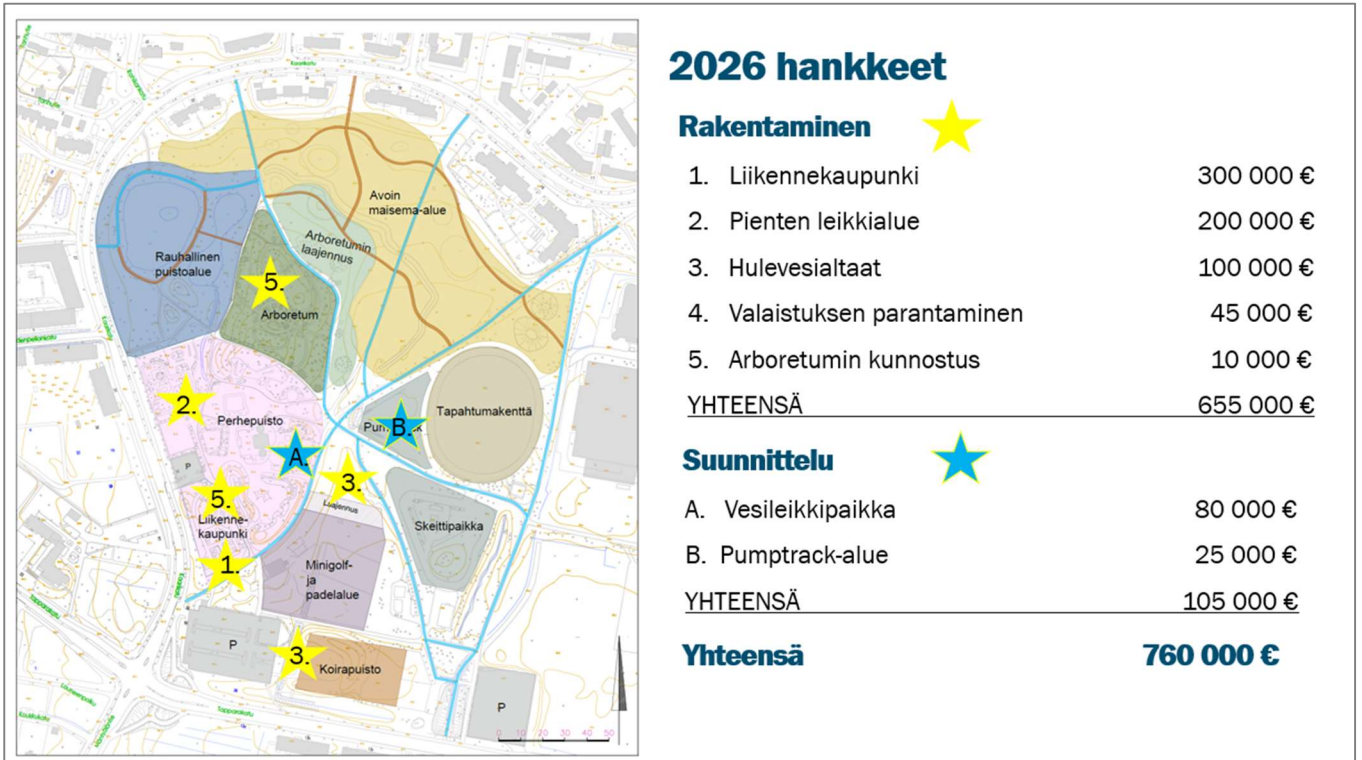
A. Liikennekaupunki	70 000 €
B. Hulevesialtaat	40 000 €
YHTEENSÄ	110 000 €

Yhteensä

770 000 €

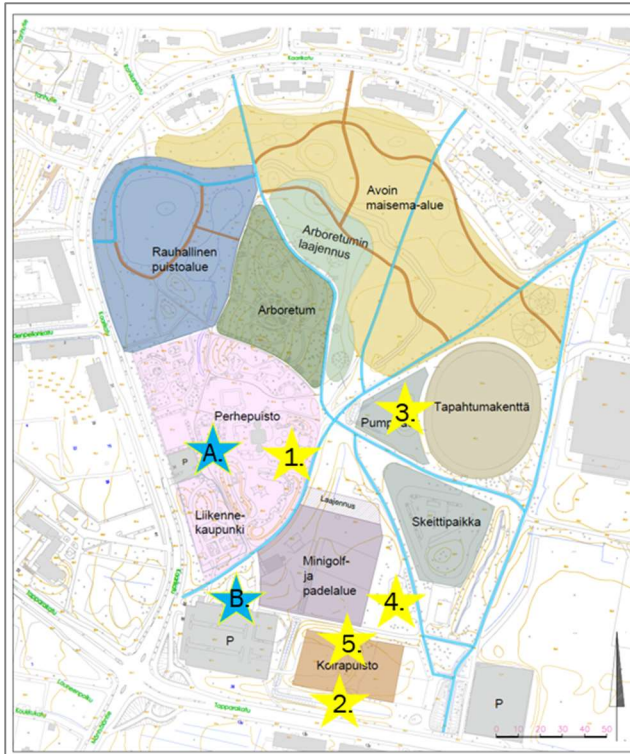
Vuoden 2026 hankkeet

Vuonna 2026 ovat vuorossa liikennekaupungin peruskorjaus ja pienten leikkipaikka. Lisäksi rakennetaan hulevesialtaat, parannetaan valaistusta ja jatketaan arboretumin kunnostusta. Avoimella maisema-alueella tehdään luonnon monimuotoisuutta lisääviä toimenpiteitä. Suunnittelukohteina 2026 ovat vesileikkipaikka ja pumtrack-alue. Omana suunnittelutyönä tehdään koirapuiston, ulkokuntosalin ja pelipaikkojen suunnittelu.

Vuoden 2027 hankkeet

Vuonna 2027 rakennetaan vesileikkipaikka, koirapuisto ja pumptrack-alue. Vuorossa ovat myös ulkokuntosalin ja pelipaikkojen rakentaminen. Myös valaistusta parannetaan. Suunnittelukohteina 2027 ovat uusi WC- ja huoltotilat nykyisten mökkien paikalle sekä puiston opastus. Oma suunnittelutyönä tehdään pysäköintijärjestelyjen ja sisääntuloalueen suunnittelu.

2027 hankkeet

Rakentaminen ★

1. Vesileikkipaikka	300 000 €
2. Koirapuisto	150 000 €
3. Pumptrack	150 000 €
4. Ulkokuntosali ja pelipaikat	150 000 €
5. Valaistuksen parantaminen	35 000 €
YHTEENSÄ	785 000 €

Suunnittelu ★

A. WC- ja huoltotilat	80 000 €
B. Opastus	10 000 €
YHTEENSÄ	90 000 €

Yhteensä

875 000 €

Vuoden 2028 hankkeet

Vuonna 2028 rakennetaan uudet WC- ja huoltotilat sekä järjestetään pysäköintialueita ja sisääntuloa. Puistoon toteutetaan uusi opastus. Lisäksi tehdään viimeistelytyötä.

Yleissuunnitelman hankkeiden arvioidut kokonaiskustannukset, sisältäen suunnittelun ja rakentamisen, ovat toteutuessaan 3, 075 miljoonaa euroa.

Loppusanat

Launeen keskuspuiston yleissuunnitelma on laaja ja monimuotoinen kokonaisuus, jossa on yhdistetty usean asiantuntijan näkemykset ja asukkaiden toiveet. Puiston merkitys arjen hengähdyspaikkana lahtelaisille on tullut esiin palautteissa ja keskusteluissa. Toteutuessaan yleissuunnitelma palauttaa Launeen keskuspuiston yhdeksi Lahden vetovoimakohteeksi, jonne saavutaan matkojenkin päästä.

Suunnittelu on tehty Lahden Kaupunkitekniikan yksikössä suunnitteluhortonomien Eeva Blombergin ja Anniina Saimakosken toimesta. Tiedon kasaaminen ja koostaminen yhtenäiseksi visioksi on ollut antoisaa ja innostavaa. Tekijät haluavat kiittää yhteistyöstä ja inspiroivista keskusteluista kaikkia ohjausryhmän jäseniä ja asiantuntijoita. Erityisen lämmin kiitos asukkaille ajatuksienne jakamisesta yhteisen Launeen keskuspuiston kehittämiseksi.